

ОСИГУРАЊИКА

НАС

ГОДИНА XXXX • БРОЈ 4 • БЕОГРАД, 29. ФЕБРУАР 2008. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

Јан Аселијн (Разљућени лабуд)

ПОВОДИ

Како скратити
чекање на пензију

ПРОВЕРА,
ПА У ФИРМУ

ТЕМА БРОЈА

Сива економија
у Србији

И ГАЗДЕ
«НА ЦРНО»

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

Исплаћена помоћ

Пензионери који су у децембру остали без помоћи од 2.000 динара а накнадном провером је утврђено да на то имају право, 23. фебруара су, истовремено са другим делом јануарске пензије, посебним чеком добили и ову једнократну помоћ.

Истог датума јануарске пензије упућене су и пензионерима из категорије запослених који живе у бившим југословенским републикама.

Најстарија акционарка

Костадинка Момировић из села Буљане код Параћина, која 6. марта пуни 108 година, уписала је акције и најстарија је Српкиња која «учествује» у бесплатној подели акција.

Чека се став Министарства

Пензионери јавних предузећа који су радили на Косову и Метохији, а пензионисани су после 9. јуна 1999. године, за добијање докумената (потврда о стажу и оверена фотокопија радне књижице) потребних за упис акција требало би да се обрате филијали Фонда ПИО (укључујући и филијалу у Косовској Митровици) од које су и добили решење о пензионисању.

Остали који су у пензију отишли пре овог датума, а имају радни стаж у јавним предузећима на Космету, треба да сачекају инструкције надлежног Министарства о томе како ће се и на који начин премостити проблем њихових докумената недоступних нашим органима, а њима омогућити да ипак упишу акције јавног предузећа у коме су радили.

Уверење о животу

Црногорски Фонд ПИО позвао је пензионере који живе у Србији да, ако то још нису учинили, до краја фебруара доставе број текућег рачуна банке у Србији преко кога ће примати јануарску и потоње црногорске пензије.

Црногорски пензионери у Србији такође, према овом обавештењу, Фонду у Подгорици треба да доставе «уверење о животу».

Ово уверење, које по правилу једном годишње траже сви страни носиоци осигурања од својих пензионера који живе у другим државама, може се добити у Београду, у Дирекцији РФ ПИО Србије у Александра Костића 9, као и у свим његовим филијалама у унутрашњости Србије. Захтев се подноси на обрасцу који се добија у филијали, уз личну карту, чек од пензије, односно образац добијен од страног исплатиоца пензија или решење о пријему такве пензије.

За разлику од оваквих уверења која се, уз два сведока, и плаћање такси могу добити и у општинама, њихово издавање у Пензијском фонду је бесплатно.

Мање незапослених

Према подацима Националне служби за запошљавање Србије, посао је протекле године тражило 785.099, односно 131.158 незапослених мање него лане.

У 2007. су, иначе, упослене 63.973 особе, од чега 29.491 уз помоћ НСЗ. Програмом самозапошљавања до радног места дошло је 5.465, акцијом «отпремнином до посла» 398, а субвенцијом за отварање нових радних места – 4.509 незапослених. Ослобађањем од доприноса послодавца који запосле незапослено лице радно је «удомљено» њих 13.625, док је организовање јавних радова у Србији помогло да се запосли 5.029 дотад незапослених.

Надокнаде за фебруар

Министарство рада и социјалне политике објавило је висину надокнаде породицама без материјалних примања за фебруар: надокнада за једночлану породицу биће 4.721, за два члана 6.487, а за трочлано домаћинство 8.258 динара; фамилије са четири члана добиће за фебруар надокнаду од 8.844 динара, док ће оне са пет и више чланова примити 9.448 динара за овај месец.

Обука Рома

Ромски центар «Слобода» у Гроцкој, који се бави пружањем помоћи у образовању и стицању одређених квалификација, запошљавању, становању и здравственом збрињавању, укључио је тридесет младих Рома у програм изучавања заната.

Полазници, међу којима су половина биле жене, одлучили су се за кројаче, фризере и картоновезаче, а 29 је успешно савладало програм и добило сертификате о стручној оспособљености са којима могу да се запосле.

Четворо је већ отворило приватне радње, осам их је засновало радни однос, а још четворо је добило прибор за рад да и они отпочну самосталну делатност.

Предузимљиви инвалиди

На иницијативу Удружења дефектолога, у Сомбру је основано предузеће, дигитална штампарија, под називом «Рехабит бум», чију већину запослених чине особе са инвалидитетом.

Увидевши да ове особе тешко налазе запослење, сомборски дефектолози су покренули иницијативу, и неколико организација из овог града, које окупљају особе са инвалидитетом, основале су властито предузеће.

Специјалне љуљашке

У Норвешкој улици на Бежанијској коси у Београду биће направљен парк за децу са посебним потребама. Биће то први парк у Србији у коме ће бити постављене специјалне љуљашке, рингшпили, клацкалице и други садржаји доступни деци са посебним потребама. Парк ће бити отворен и за друге малишане, а његово уређење финансирају Еуробанк ЕФГ и НИП.

ДА ЛИ СЕ ОЛАКО ЉУТИМО НА ЉУДЕ ИЗ ШАЛТЕРА

Бржи од странака

Запослени у тадашњем Фонду ПИО запослених исписали су више од пола милиона решења о старосним, инвалидским, породичним пензијама, «везивању стажа», праву на туђу помоћ, добровољној уплати стажа...

Мада смо (пре)често склонили да се олако љутнемо на људе с оне стране шалтера, запослени у Пензијском фонду прошле године одрадили су посао на који би било неправедно не скренути пажњу. Према коначној лањској евиденцији, тадашњи Фонд ПИО запослених, са убедљиво највише и осигураника и пензионера, почетак године дочекао је са безмало 150.000 нерешених предмета; у току године, не рачунајући разне потврде, уверења, листинге... стигао је још 434.091 захтев за остваривање неког од права из ове области. И – запослени су предухитрили странке: решили су укупно готово 507.000 захтева! У ову годину, и у обједињени фонд, дотадашњи радници Пензијског фонда запослених унели су 77.000 предмета на којима се још радило...

Прошла година остаће упамћена и по лавовски обављеном «везивању стажа» осигураницима којима је држава понудила да им, најзад, регулише године које су појели њихови неодговорни послодавци: у годину је унето 76,6 хиљада оваквих захтева а стигла још 51,5 хиљада, проверено је и исписано чак 125.550 решења, а више од 100.000 људи добило је позитиван одговор да је њихових пола милиона година стажа озваничено и чека време пензионисања; одговор је на крају 2007. чекало само нешто више од 2.600 осигураника...

Али, за овај ванредни и изузетно обиман посао жртвован је део редовног посла: све то морали су да обаве исти људи. А на њиховим столовима било је и затечених, а још више новопристиглих, и захтева за одлазак у старосну (118.500) и инвалидску пензију (49.000); углавном је стизало да се реши онолико захтева колико је и нових током године стигло, мада се овде, истина, број «чекајућих» захтева није смањио... Мало је брже ишло са признањем права на породичну пензију: 40.650 подносилаца захтева добило је решења, а на крају 2007. било их је 500-тинак мање

на списку оних који чекају у односу на сапатнике с почетка исте године.

И тако редом: нешто више од 35.000 људи затражило је да само себи уплаћује стаж; готово 24.000 људи је тражило да им се утврди право на туђу помоћ и негу, а 26.000 на накнаду за телесно оштећење – али је овде списак чекајућих мало дужи на крају него на почетку 2007...

Највише посла, разумљиво, одрадили су запослени у Београдској филијали – пред њима је било 127.000 захтева, а ипак су крај године дочекали с упола мање нерешених него с њеног почетка. Али, борећи се, очигледно, са «везивањем

стажа», и они су мало посустали у решавању захтева за старосну, инвалидску и породичну пензију, туђу помоћ, телесно оштећење...

Пуне руке нових захтева (око 27.000) имали су и у Краљеву, Нишу и Алексинцу, нешто мање (19.700) у Новом Саду, Крагујевцу (18.800), Пожаревцу, (18.550), Ужицу (17.500) и Чачку (16.000)... али је убедљива већина од 36 филијала широм Србије улазак у нову календарску и радну годину дочекала са, укупно, мање нерешених предмета него годину раније.

Није згорег сетити се ових заморних бројки кад станемо с ову страну шалтера.

ОСИГУРАНИКА
ГЛАС

ИЗДАВАЧ: Републички фонд
за пензијско и инвалидско
осигурање запослених

Директор РФ ПИО: **Горан Лончар**, главни и одговорни уредник: **Славица Чедић**, e-mail: scedic@pioz.org.yu, одговорни уредник Редакције за Војводину: **Ика Митровић** телефон: 021-487-7789, факс: 021-6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.org.yu, СЕКРЕТАРИЈАТ редакције, телефон: 2017-437 факс: 2017-418. Адреса: 11070 Београд, Булевар уметности бр. 10, адреса Редакције за Војводину: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад. Штампана: Комазец д.о.о, Краља Петра I бб, Инђија. Рукописи и фотографије се не враћају

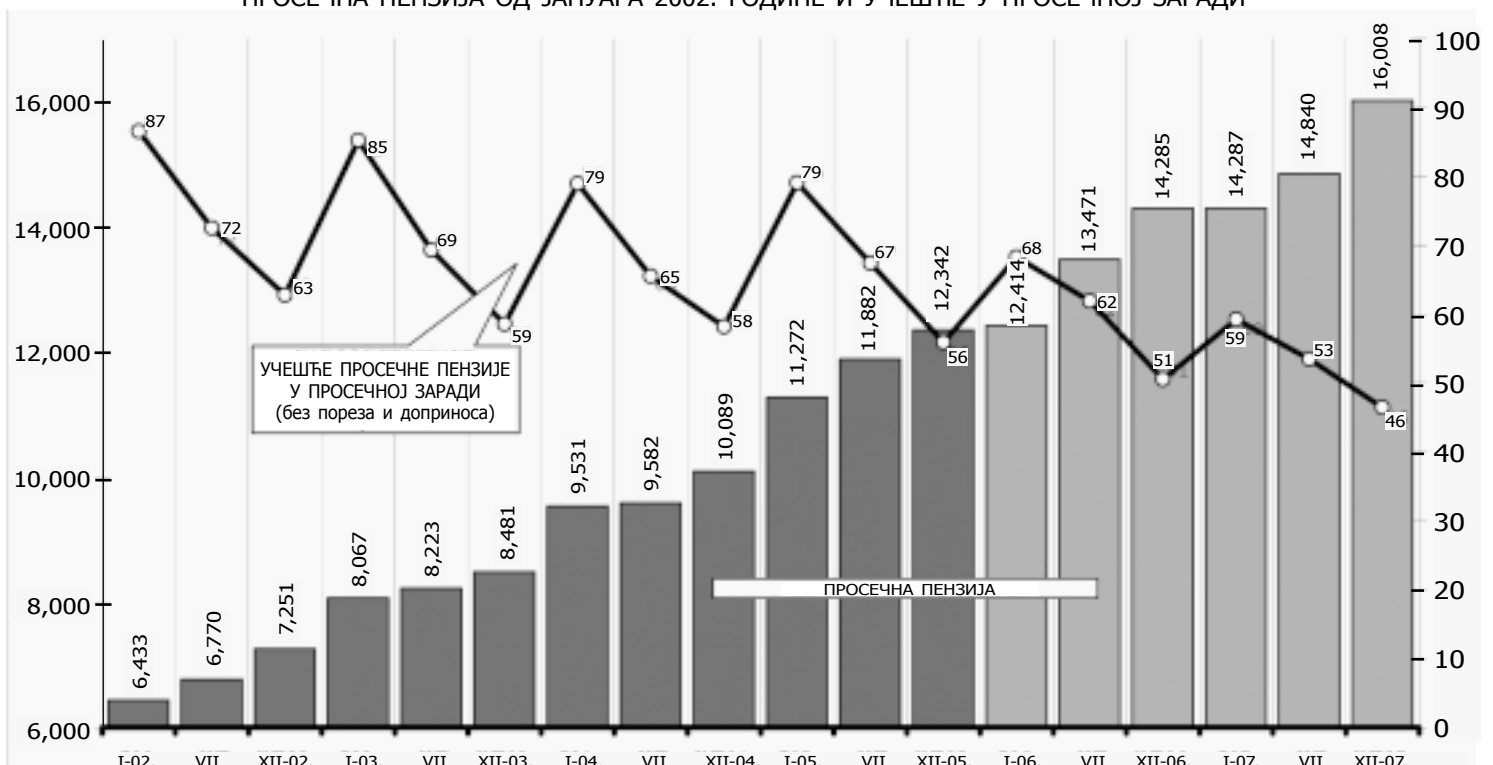
ЗАКОНСКА ПЕНЗИЈА ЗА МЕСЕЦ ИСПЛАЋЕНА У МЕСЕЦУ,
ИНДЕКС КРЕТАЊА ЗАРАДА И ТРОШКОВА ЖИВОТА, % УСКЛАЂИВАЊА, ОПШТИ БОД.....

2008. година									
ИСПЛАЋЕНЕ ПЕНЗИЈЕ У РЕПУБЛИЧКОМ ФОНДУ ПИО						Индекс кретања зарада	Индекс трошкова живота	% усклађивања	Општи бод
запослени		самосталне делатности		пољопривредници					
Законска пензија за месец	Исплаћено у месецу (законска пензија из претходног месеца)	Законска пензија за месец	Исплаћено у месецу (законска пензија из претходног месеца)	Законска пензија за месец	Исплаћено у месецу (законска пензија из претходног месеца)	2007.	2007.		
						101,97	X	100,5	
						102,32	XI	101,6	
						117,34	XII	101,5	
I	16,008	I	15,529	I	5,985	81.73		100.8	Ванредно усклађивање
II	17.778*	II	17.247*	II	6.647*				11.06
III		III		III					495.16
* процена	Члан 73. Закона о изменама и допунама: Пензија се од 1. априла и 1. октобра 2008. г. усклађује, на основу статистичких података, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходних шест месеци, у проценту који представља збир 12,5% раста, односно пада зарада и 87,5% раста, односно пада трошкова живота.								
ФЕБРУАР 2008. ГОДИНЕ			НАКНАДЕ, НАЈНИЖЕ И НАЈВИШЕ ПЕНЗИЈЕ У РЕПУБЛИЧКОМ ФОНДУ						
9. и 23.	Исплаћена пензија за запослене за ЈАНУАР 2008. године		Износ накнаде за погребне трошкове за јануар, фебруар и март			24.021 23.279 8.978	Запослени Самосталне делатности Пољопривредници		
1.	Исплаћена пензија за самосталне делатности за ЈАНУАР 2008. године		Износ накнаде за помоћ и негу			11,004.44	Од јануара до марта 2008. године		
			Основ за накнаду за телесно оштећење			4,585.06			
5. и 19.	Исплаћена пензија за пољопривреднике за ЈАНУАР 2008. године		Најнижа пензија (пољопривредници)			6,867.78			
			Најнижа пензија (запослени и самост. дел.)			9,082.40			
			Највиша пензија			84,177.20			
			Највиша пензија по старом Закону (самост. делатности)			62,723.52			
			Највиша пензија по старом Закону (запослени)			59,238.88			

Припремио: Радомир Гојковић

ПРОСЕЧНА ПЕНЗИЈА ОД ЈАНУАРА 2002. ГОДИНЕ И УЧЕШЋЕ У ПРОСЕЧНОЈ ЗАРАДИ

ПРОЛАЗИ ПОЧЕТНИЧКО УХОДАВАЊЕ ОБЈЕДИЊЕНОГ ФОНДА

Чек не чека, а ни посао

Понегде проблеми са несређеним подацима самосталаца и пољопривредника, другде са недовољном техничком опремљеношћу и мањком радних руку, али странке то не осећају

Јануарске пензије исплаћене су на време свим корисницима из радничког, пољопривредног и осигурања самосталних делатности! Иза ове чињенице стоји велики посао – много сати рада, тимског и појединачног, усклађивања неких специфичности у раду и вођењу евиденција у три ранија фонда, све зарад тога да консолидовани Фонд ПИО од 1. јануара 2008. године одговори на све, пред њега постављене захтеве.

Императив да «чек не сме да чека ни један сат, а камоли дан» испуњен је, оценио је колегијум директора војвођанских филијала Пензијског фонда.

Пословодство Покрајинског фонда ПИО, као и директори војвођанских филијала, одлучни су да што квалитетније наставе започете послове у свим областима функционисања Фонда. Тако су радници матичне евиденције из Дирекције Покрајинског фонда већ били у филијалама Сремска Митровица, Панчево, Кикинда и Сомбор (а и у остале ће) да би упутили колеге у све детаље евидентирања осигураника пољопривредне и самосталних делатности у базу података матичне евиденције.

Редовни састанци начелника свих сектора, који ће постати пракса у раду Покрајинског фонда ПИО, допринеће ажурности и квалитетнијем обављању послова. Најављен је и искорак у техничкој опремљености: 100 рачунара и штампача биће подељено филијалама и службама које, попут оних у Срему, раде на «музејским примерцима» терминала.

– Оно што је најважније у овом обимном и за нас, запослене у Фонду, понекад и нелаком послу спајања сва три досадашња фонда у један, јесте да су странке, а нарочито осигураници, јако задовољни новим могућностима које им консолидација доноси – изричита је **Дамјана Кнежевић**, директор Филијале РФ ПИО у Краљеву. – Наравно да се не може све планирано остварити за два месеца, али заиста мислим да смо на добром путу и ће ове почетне «порођајне» муке уродити плодом.

Краљевачка филијала, иначе, обухвата Рашки округ коме припадају и Врњачка Бања, Рашка, Нови Пазар, Тутин и Сјеница и сада брине о 120.000

осигураника и око 46.000 пензионера. То је скоро упола већи број и осигураника и корисника него до краја прошле године, што наравно значи и знатно већи број захтева по разним основама.

– Иако имамо само осамдесетак запослених, успевамо да држимо корак и да и даље будемо међу бољим филијалама у Србији. Почели смо да доносимо и нова решења, за самосталне делатности и пољопривреднике, што досад нисмо радили, а морам да нагласим да смо на подручју Новог Пазара добили јако велики број нових осигураника самосталних делатности, као и доста пољопривредника на подручју Тутина. Уколико у наредном периоду будемо могли и да кадровски ојачамо, да примимо још радника, сигурна сам да ће се посао одвијати без икаквих застоја – оптимиста је Дамјана Кнежевић.

И директор Филијале Прокупље **Данило Миленковић** за наш лист каже

да неких озбиљних тешкоћа у раду после обједињавања фондова није било.

– Чињеница је да имамо око 50 одсто више корисника и осигураника него пре сједињавања, сада их је отприлике 15 хиљада. Делимично је то и нови посао за нас, наравно не када је реч о остваривању права, више су то проблеми техничке природе који нису ни важни за наше странке, нити они тиме треба да се оптерећују. Успешно то све решавамо у ходу и могу да кажем да је и број примљених и број решених захтева за ова два месеца повећан за половину. Ипак, још неколико нових радних места добро би нам дошло да бисмо и убудуће успели да несмањеним темпом завршавамо посао – каже Миленковић.

И у Кикинди осигураници и корисници осећају само бољитак консолидације.

– У почетку су грађани долазили више да би се информисали. Просто, осигураници самосталних делатности и пољопривредници као да су желели да се увере да и оно за шта су раније морали у Нови Сад сада могу да обаве у свом граду. Када су схватили да овде заиста могу да заврше све своје послове, почели су да пристижу и захтеви, којих је сада за петину више него крајем прошле године. Највећи проблеми са којима се ми суочавамо су прилично несређене базе података самосталаца и пољопривредника, али временом и то ћемо уредити. То само значи да ће нама бити лакше да завршавамо посао јер осигураници ни сада то не осећају као проблем и све што се њих тиче одвија се нормално – наглашава **Велинка Накрајкућа**, директор Кикиндске филијале.

И. М. – В. А.

ШТА УРАДИТИ ЗА РАДНОГ ВЕКА ДА БИ СЕ ПЕНЗИЈА КРАЋЕ ЧЕКАЛА

У фирму по своје

Само радна књижица са уписаним стажем није гаранција да су сви доприноси плаћени, па је најбоље, а и бесплатно је, благовремено то проверити

Приче о томе ко је колико дуго чекао на решење о пензионисању и прву исплату, учестале нарочито у последње време, онеспокојавају све којима се ближи крај радног века. Просто, када се слушају само такви примери и лоша искуства, човек помисли да и нема другачијих. То, наравно, није тачно.

Ипак, од чега то зависи и постоји ли неки начин да и сами утичемо на то да што краће чекамо на пензијски чек?

Основно и најважније за будућег пензионера је уредна и комплетна документација о радном стажу, што конкретно значи да за све године стажа морају бити уплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање.

– А управо је то и највећи проблем и невероватно је колико мали број људи испуњава овај услов. Они други, а њих је већина, чак нису ни свесни, приликом предаје документације, да немају уредан радни стаж јер сматрају да је то што је уписано у радну књижицу, да имају одрађене потребне године за одлазак у пензију, сасвим довољно. А није. Најважније је да стаж буде евидентиран у матичној евиденцији филијале којој особа припада током радног века, у обрасцу М-4 који сваки послодавац мора да преда до краја априла текуће године за претходну, за све своје запослене – каже **Весна Вићентијевић**, заменик директора у Сектору за односе с јавношћу РФ ПИО. – Да би скратили себи чекање на пензију кад за то дође време, осигураници могу да, на шалтерима Фонда, узму свој листинг радног стажа и провере да ли

Ефикасно са «чистим» годинама стажа

– Годишње у Фонд стигне скоро милион захтева по разним основама, што значи да дневно треба решити више од три и по хиљаде захтева. Према нашој статистици решавано је 2.900 захтева дневно, односно доношено је шест решења по минути – каже Јелица Тимотијевић, директор сектора за односе с јавношћу РФ ПИО.

Јелица Тимотијевић

При томе је половина донета у законском року од два месеца, док се једна трећина уради за шест месеци. Ипак, око седмина је «на чекању» и по годину дана и више. Главни разлог су управо неплаћени доприноси, па се на решење чека док се стаж не регулише у потпуности, јер се без тога, по закону, не може у пензију, истиче наша саговорница.

су им доприноси за све године рада уплаћени. Бесплатно је и једноставно узети листинг и видети да ли и за који период радни стаж није покривен доприносима.

Уколико осигураници утврде да имају неке године неплаћених доприноса, боље је то решити током радног века.

– Осигураник који утврди да има «рупe» у стажу, требало би да оде у фирму у којој је радио или још ради и провери о чему је реч. Уколико је грешка у питању, то је најједноставније отклонити. Једино што осигураник треба да зна јесте – да ништа не значи ако само узме потврду од фирме да су доприноси плаћени. То мора бити евидентирано у матичној евиденцији надлежне филијале и зато у фирму мора да оде и

референт филијале Фонда задужен за то предузеће. Ако, међутим, предузеће више не постоји, ликвидирано је или под стечајем, требало би сазнати да ли постоји правни следбеник те фирме под неким другим именом, што се може утврдити у Трговинском суду. За предузећа која су потпуно престала да раде, документацију

потражити у Историјском архиву општине – објашњава Весна Вићентијевић.

Уколико се утврди да за одређени период доприноси нису уопште уплаћивани, осигураник треба да предузме све што је у његовој моћи да (потраживањем од послодавца, па и судским путем), док још ради, обезбеди да они буду уплаћени. У крајњем случају, може их и сам уплатити, али тек у тренутку када испуни неки од услова за одлазак у пензију (не док још ради), јер без плаћених доприноса не може добити решење о пензионисању колико год радног стажа имао у радној књижици.

Осигураници који су обављали самосталну делатност и пољопривредници у протеклој, и ранијих година, међутим, најчешће су се суочавали са тешкоћама око прибављања потврде о уплаћеном доприносу, обрасца М-4, од Пореске управе. Једноставно, ова институција је избегавала да им изда такав документ образлажући да «дотични» није уплатио допринос за све године радног стажа, иако је по закону обавезна да сваком осигуранику који жели да има увид у свој «минути рад» не ускрати такву потврду. Досад, чули смо, није било никаквих проблема са Агенцијом за привредне регистре код које је осигураник, пре подношења захтева за пензију, био дужан да одјави посао.

Ипак, због мањкавости података о, рецимо, стажу у иностранству или висини просечне месечне зараде за годину у

којој осигураник одлази у пензију, новим пензионерима из категорије самосталних делатности и пољопривредника често су, уместо коначних, доношена привремена решења. Лане је 196 самосталаца и 76 пољопривредника добило привремена решења о инвалидској пензији, «привремених» старосних пензионера је 624 приватника и 1.487 паора, а донета су и 63, у самосталним делатностима, и 1.572 привремена решења о породичној пензији у категорији пољопривредника. И ове године, у Служби Филијале за пензијско и инвалидско осигурање Београд 1 на Новом Београду којој је до 20. фебруара стигло 1.065 захтева за неко од права из области пензијског и инвалидског осигурања (инвалидску пензију, старосну, породичну, телесно оштећење, туђу негу

ПРИВАТНИЦИ И ПАОРИ И СА ДУГОВИМА МОГУ У ПЕНЗИЈУ

Камате «крње» чек

Приватници и други осигураници који се баве самосталном делатношћу, као и пољопривредници, кад испуне старосни услов – у пензију могу чак и ако нису баш редовно плаћали свој пензијски допринос. Ова погодност омогућена им је изменом члана 120. Закона о пензијском и инвалидском осигурању од 1. јануара 2006. године и, судећи по подацима, доста старијих занатлија и паора управо захваљујући томе има рашта ишчекивати поштару.

Зоран Милошевић

– Уколико за неке године нису плаћали допринос, тај дуг ће намирити тако што ће им се од обрачунате пензије одбијати једна трећина све док се не раздуже, а затим ће почети да примају целокупан износ пензије. На пример, уколико је **Петру Петровићу** за цео стаж одређена пензија 30.000 динара, а он није уплатио допринос за пензијско осигурање за све године, он ће примати 20.000 хиљада, а 10.000 ће му се одбијати на име дуга. Важно је напоменути и то да ће му се прво одбијати новац за подмирење камате, а потом за «главни дуг», односно неуплаћени допринос – објашњава **Зоран Милошевић**, директор Службе Филијале за пензијско и инвалидско осигурање Београд 1.

Прошле године, ову погодност искористило је 918 дотадашњих приватника и 1.313 пољопривредника и – добило решење о пензији.

Гордана Вићентијевић, начелник Одељења за пензијско и инвалидско осигурање ове Службе, додаје да су најчешће неплатише власници и оснивачи фирми, а најнередовније – таксисти и адвокати.

одлучују они који дугују доприносе за годину дана. Од дуготрајнијих дужника, 99 одсто су људи који нису у могућности да то плате, па се одређују да им се одбија трећина пензије – каже Вићентијевићева.

Власници радњи доприносе дугују Фонду па им фондовска исплатна служба и обрачунава и наплаћује дуг, док се власницима и оснивачима предузећа то води као дуг према Пореској управи и он се наплаћује према протоколу који Фонд закључује са овом управом.

– По Закону о доприносима из 2004, обрачун и контролу наплате врши Пореска управа и она би требало да води рачуна да се доприноси редовно уплаћују, а да они ваљано раде свој посао не би требало ни да постоји члан 120 – примећује Гордана Вићентијевић. – Кад приватник добије решење о пореској обавези, истовремено добије и решење о обавези уплате доприноса где је назначена врста доприноса, стопа и износ који треба плаћати и то како аконтативно, за текућу годину, тако и коначан износ за претходну годину. Када се врши контрола уплате доприноса, ту Пореска управа – затаји!

А када се дуг нагомила – ту је члан 120. Али, ко нема, двапут плаћа! Иако драгоцен, ова погодност има и своју

Потврђивање стажа

Решење о пензионисању најдуже чекају осигураници који су раније део година радили у некој од тадашњих југословенских република, или у иностранству. Наш Фонд службено тражи од страних колега да таквом пензионеру потврде стаж у тамошњој држави (да би се знало колики му је укупан, сабран стаж с којим иде у пензију, а тек затим израчунало и колика му је сразмерна пензија према годинама рада у Србији), а управо та потврда се најдуже чека. Међутим, сваки овакав осигураник може и сам, унапред, да скрати чекање на будућу пензију:

– У филијали којој припада по седишту послодавца код кога је запослен, сваки осигураник може већ сада да попуни образац захтева да му се по службеној дужности од ино-органа тражи потврђивање стажа. Када дође време да иде у пензију, а у филијали се већ налази обавештење да је, рецимо, Хрватски фонд потврдио да је он од тада до тада радио у Хрватској – то може године чекања да му уштеди! – објашњава Весна Вићентијевић.

и помоћ...), донета су три привремена решења за старосну, једно за инвалидску, а једно за породичну пензију.

В. А. – Т. К.

Извештај Филијале у Београду бивших фондова самосталних делатности и пољопривредника о захтевима у раду током 2007. године:

Врста осигураника	Укупан број захтева	Старосна пензија	Инвалидска пензија	Породична пензија	Привремена решења
Самосталне делатности	7.849	2.564	1.695	876	883
Пољопривредници	18.996	9.251	1.435	1.756	1.572

– Кад неко поднесе захтев за пензионисање, а ми видимо да дугује доприносе, позовемо га и питамо да ли хоће да дуг плати одмах или у ратама. За једнократну уплату обично се

цену: камата на дуг, односно на остатак после сваке рате из пензије, обрачунава се све до дана док се не измири целокупна (укамаћена) обавеза.

Татјана Кршић

ДА ЛИ ЈЕ СИВА ЕКОНОМИЈА НАЧИН ЖИВОТА У СРБИЈИ

И газде «на црно»

Уз око 208.000 регистрованих радњи, постоји још толико илегалних, највише у трговини и занатству, текстилној грани, грађевинарству, саобраћају, хемијској индустрији...

Већина грађана наше земље били су сведоци, ако не и учесници, праве експлозије разних видова шверца и нелегалног рада у годинама хиперинфлације и економских санкција крајем прошлог века. Ипак, руку на срце, треба признати да се у тим временима – не повратила се – радило о борби за биолошки опстанак народа. Грађани су се, шверцујући робу или радећи «на црно», сналазили како су знали и умели – да преживе. Био је то изнуђени социјални вентил за наше људе.

Дочекали смо и мало боља времена, додуше транзициона, али чини се да се изнуђене епидемије тешко ослобађамо. На основу не тако давних хапшења (дуванска, друмска, царинска... мафија), изгледа да је крупнијим «зверкама» нелегална работа постала навика, уз «здушну» помоћ

и неких државних службеника. Обичан човек, транзициони губитник који је у зрелим годинама остао без посла, поново силази у «сиву» зону, а млади, дорасли до посла, немају избора: раде по правилима које намећу «црни» послодавци. Тек, буџет Републике Србије и даље је, због сиве економије, годишње, по неким проценама, «кратак» за око милијарду евра.

Потпредседник Привредне коморе Србије **Стојан Јефтић** изнео је, на недавном Сабору приватних предузетника

Србије, податак да код нас око милион људи, ангажованих у овој зони, ствара око 30 одсто друштвеног производа (у развијеним земаљама то се креће између пет и 10 одсто). По његовим речима, најчешћи појавни облици ове економије су: неплаћање царина и акциза; пословање нерегистрованих делатности и њихов непотпуни фискални обухват; непријављивање запослених радника, неажурно и нетачно вођење евиденције о промету роба и прикривање прихода; избегавање уплате

пазара на жиро рачун и пребацивање готовине у сиве токове; продаја робе нижег квалитета од прописаног и декларисаног, нелегална продаја роба и услуга и лажно декларисање робе у циљу избегавања прописаних дажбина.

Уз око 208.000 регистрованих предузетничких радњи, које легално послују и измирују обавезе према држави, још толико их, речено је на овом скупу, постоји у токовима сиве економије: највише у трговини и занатству (делатностима у којима нису потребна велика улагања), у текстилној грани (по неким подацима и до 50 одсто), грађевинарству, саобраћају, хемијској индустрији...

Погубне последице сиве економије не исказују се само у државној каси као недостак новца за исплату социјалних давања, пензија и

Рекордери Египћани

У европским земљама учешће сиве економије у друштвеном производу креће се од 10 одсто, у Швајцарској, до 27-28 посто у Италији и Грчкој. А у свету, међу рекордерима је Египат са око 87 процената, док је САД међу земљама са најнижим нивоом сиве зоне од око 9 одсто.

накнада незапосленима, већ је угрожено и функционисање виталних државних служби (војске, полиције, здравства, образовања...) и институција за чији рад се обезбеђују средства из буџета. Наравно, нема довољно пара ни за развојне пројекте друштва, а национална привреда се урушава јер није конкурентна услугама и роби из сиве економије.

Радници који прихватају да раде «на црно» (негде се

помиње чак 600.000 особа) немају право на заштиту на раду као ни здравствену заштиту, немају ни остала права из радног односа, а сутра неће имати ни пензије.

Јасно је зашто радници прихватају рад «на црно» у земљи која је европски рекордер по незапослености. Али, шта опредељује «газде» да послују у сивој зони?

И синдикати и послодавци тврде да високи порези и

огромна «папирологија» терају приватнике да одјаве радњу и наставе да раде «на црно». Укупне дажбине од 35 одсто, које предузетници издвајају држави, веома су високе у односу на развијене земље, што им битно отежава рентабилност пословања. Стога неки од њих, ако и пријаве радње, «штеде» тиме што не пријављују раднике или им, званично, исплаћују минималне зараде а део дају «на руке».

Ефикасност казни

Како је недавно саопштила начелник Одељења инспекције рада у Новом Саду Љиљана Стојишић, након инспекцијског надзора број радника на црно на новосадским градилиштима смањио се за 10 одсто у односу на прошлу годину. А висина казни за овај преступ износи од 800.000 до милион динара.

Стојан Јефтић сматра да би Влада Србије доношењем сета закона за стварање бољег пословног амбијента успела да смањи стопу незапослености, али и ниво сиве економије. Међутим, по њему, осим свеобухватне акције државе, потребно је и мењати свест људи, а то је и најтеже јер је за велики број људи у Србији сива економија начин живота. **Славко Новаковић**, председник Заједнице предузетника у Привредној комори Србије, предлаже да држава оснује фондове из којих би се додељивали микрокредити онима који из сивих прелазе у легалне токове привређивања. Држава би, сматра он, требало и да оснује микрогаранцијски фонд да би преузела ризик који предузетници имају у почетку пословања, а и да би их ослободила обавезе да својом имовином гарантују за узети кредит.

Мирослав Васин, помоћник покрајинског секретара за рад, запошљавање и равноправност полова АПВ, сматра да сиву економију треба сузбијати високим казнама за послодавце који послују у зони сиве економије, али и стимулативним мерама као што су додела повољних кредита из покрајинских фондова онима који, по налазима инспекције рада, послују законито.

Мирослав Мектеровић

Каса само за дажбине

Колика су месечна оптерећења приватника најбоље се може видети на примеру: ево рачунице једног београдског трговца «паушалца» који има уредно пријављеног радника.

Порези и доприноси на лична примања	(у динарима)
Порез на лична примања	4.000,00
Допринос за пензијско осигурање	6.760,00
Допринос за здравствено осигурање	3.780,00
Допринос за осигурање од незапослености	460,00
УКУПНО	15.000,00
Обавезе према локалној самоуправи:	
Такса за истицање фирме (месечно у екстра зони)	6.258,16
Накнада за коришћење грађевинског земљишта (локал 40 м ²)	624,80
УКУПНО	6.882,96
Порези и доприноси на зараду радника (нето плата 16.790,20 динара)	
Порез на зараду (12 %)	2.092,08
Допринос за пензијско осигурање (22 %)	5.060,00
Допринос за здравствено осигурање (12,3 %)	2.829,00
Допринос за осигурање од незапослености (1,5 %)	345,00
УКУПНО	10.326,08
УКУПНЕ ДАЖБИНЕ	32.209,04

Месечни трошкови пословања	
Закуп пословног простора (екстра зона 40 м ²)	33.960,00
Трошак струје	1.700,00
Трошак воде	300,00
Трошак грејања	1.080,00
Трошак телефона	1.200,00
Трошак конекције ГПС уређаја	345,00
Трошак РТС претплате	300,00
Трошак смећа	432,00
Трошак одржавања рачуна и провизија банке	700,00
Трошак књиговође	3.000,00
Трошак нето зараде запосленог	16.790,20
УКУПНО	59.807,20
УКУПНИ ИЗДАЦИ	92.016,24 динара (у чему је учешће дажбина тачно 35 одсто)

КАКО СЕ ПОМАЖЕ РАСЕЉЕНИМА, СТАРИМА И НЕЗАПОСЛЕНИМА

Ластавичје гнездо у Сурчину

Кренуло је пре деценије са идејом да се помогне женама избеглицама, а данас се стигло до пружања услуга, образовања и омогућавања социјално угроженим групама да сопственим радом и – зарађују

Кућа у Обилићевом венцу 2 у Сурчину, у којој је смештена и делује невладина организација «Ластавица», дуже од деценије је, могло би се рећи, сигуран центар за многе старе особе које живе на територији сурчинске општине, незапослене, али и жене које су због рата морале да напусте свој дом, најчешће, у родној Крајини.

Сања Милорадовић

– «Ластавица» је настала 1996. године са идејом да помогне женама избеглицама које су биле саме, без директне подршке породице – објашњава **Сања Милорадовић** која руководи овом невладином организацијом.

Исте године отворена је прва колективна кућа у Сурчину, а јануара следеће године и кућа истог типа у Панчеву. Мада је званичан назив пројекта био «Кућа за жене из Крајине», жене које су становале у њима спонтано су је назвале «Ластавица», асоцирајући на селидбу као и на жељу да се врате својим кућама. Од оснивања до 2004. године, када је програм смештаја завршен, у ове две куће живело је 26 избеглих и расељених жена.

У протекле четири године мисија «Ластавице» се изменила, па данашња није само

оснаживање осетљивих група становништва као што су избеглице и интерно расељена лица, већ и старих особа, незапослених и социјално угрожених; то се чини, пре свега, кроз различите програме едукације и обуке, кроз психосоцијалну подршку и могућности економског јачања.

Према речима Милорадовићеве, стара лица су од самог настанка «Ластавице» приоритетна група у активностима, а од 2000. године почели су да се развијају посебни програми намењени задовољењу старих људи. Утврђени још у првом пројекту названом «Свеобухватна подршка старима у Србији», ови програми се и данас примењују. Осим Клуба за старе, корисници програма су и чланови сурчинског Клуба пензионера «Независни синдикат» и Клуба пензионера у Добановцима. Сва три пензионерска клуба веома лепо сарађују и готово половина од 500 чланова користила је бар једну од услуга које пружа «Ластавица».

Мерење шећера у Добановцима

Једном месечно обезбеђена је посете лекара који даје савете и држи медицинска предавања, а повремено се организују и мобилни тимови који посећују болесне и непокретне: само прошле године забележене су 82 такве посете. Ту су и специјалистички прегледи и «излазак» очног лекара на терен, као и расподела хуманитарне помоћи.

Осим у програму «Од две до 102 године» који предвиђа

и рад на рачунару, стари су укључени и у производне програме «Ластавице» као што су рад у текстилној радионици и производња зимнице. Ове две последње активности, ткање одеће и рукотворина, као и припремање зимнице, омогућавају женама да и зараде.

Два пута недељно организовано је мерење крвног притиска (кроз групе самопомоћи), а велико је интересовање и за дружење у Клубу и одлазак на једнодневне излете, док сарадња са локалном школом за Дан старих, кроз програм међугенерациске солидарности, пружа посебну радост.

– Од 2004. године, када је Црвени крст Србије основао «ХуманаС», националну мрежу организација које се баве питањима старих особа, «Ластавица» је постала чланица ове групе и врло је активна у спровођењу свих њених активности – наводи још Сања Милорадовић.

Зарада од тканих рукотворина

Миланка Иванчајић

НАШ САГОВОРНИК: АЛЕКСАНДАР НИКОЛИЋ

Опет се игра танго

Са «Белтангом», аргентински и белгредски, на фестивалу усред Буенос Ајреса

Такав оркестар досад нисмо имали. Свирају танго, а тај танго јесте и онај за игру, али и нешто више само за слушање. Као да је у питању нека класична соната. А **Александар – Саша Николић** је и душа и вођа тог оркестра па смо га одмах упитали:

Дечак сте, волите музику, бићете музичар, али уместо виолину на раме – Ви хармонику на оба рамена?

– Случајно, сад већ далеке осамдесет друге године, у основној школи у мом насељу на «Белим водама» било је истурено одељење музичке школе «Ватрослав Лисински». Једног дана дошао је професор хармонике да направи малу селекцију оних који су заинтересовани за музичку школу и тако је нас неколико другара из разреда почело да свира хармонику. Ја сам, можда, био најталентованији, или најупорнији, и тако је хармоника постала део мене и моје опредељење за цео живот.

Међутим, Ви не желите да свирате колце на хармоници већ Баха или Моцарта, а пошто у земљи популарне хармонике на факултету Музичке уметности још не постоји одсек за тај инструмент, Ви правац Москва?

– Не баш Москва већ Братислава. Москва ми је била предалеко, а сем тога Братислава је позната као центар који добро негује уметнике на клавијској хармоници коју ја свирам, док је Москва више за оне који свирају на «дугметари».

На срећу, професор сте овде у музичкој школи «Војислав Вучковић», стварате нове таленте, али једног дана млађани госпон профа је одлучио да нешто промени у свом музичком животу. Шта?

– Одмах уз професуру у овој школи јавила се код мене и велика љубав према музици танга и жеља да оснујем ансамбл који негује ту музику. Моја је срећа да су ми сарадници врсни музичари и колеге који такође воле танго и тако је настао «Белтанго». Имали смо много, много концерата, гостовали по земљи и свету, снимили више компакт дискова, свуда оставили сјајан утисак и, наравно, стигли и до Аргентине.

Стоп! Прво, шта значи «Белтанго»? Лепи танго?

– Може и тако да се тумачи, али исто може да буде и београдски танго, ако Београд читамо «инострани» као Белгред.

А друго, како сте стигли до земље танга и гаучоса?

– Добром свирком! И то нам је више него да смо добили неку диплому или Оскара јер смо од министарства културе Буенос Ајреса добили позив да као једини европски оркестар свирамо на танго фестивалу у том граду. И свирали смо, и аргентински и белгредски.

Је ли то нека нова мода око танга јер по целом свету се поново игра. Да ли је то заслуга шпанског редитеља Сауре који је снимиио филм о тангу, или још више одједном популарном творцу «нуево» танга композитору Астору Пјацоли, или Вама и сличним оркестрима по свету... игра се, али и пажљиво слуша на концертима?

– Па јесте, **Пјацола** је био реформатор танга тамо негде шездесетих година прошлог века. Он је творац правца «танго нуево» који се ослања на традиционални танго, али уноси елементе и свих других музичких жанрова: класике, џеза и других праваца. Захваљујући и њему, људи у целом свету поново су заволели

танго, а многи га и плешу, популарно их зовемо тангероси. И ми из оркестра «Белтанго» и Београдска асоцијација танга организујемо сваког септембра велики танго фестивал. Уосталом видели сте ових дана колико је заљубљеника у танго дошло у «Мадленијанум» да би уз нашу свирку играли танго, који је све више диван вид и рекреације и занимације, али пре свега части.

Значи, можемо рећи да је Пјацола «узвисио» танго од музике за игру до класичне музике?

– Управо је Пјацола успео да доведе танго на концертне подијуме великих концертних дворана и зато смо сведоци да данас највећи класични музичари воле да у свој репертоар уврсте и композиције Астора Пјацоле. То је чит доказ да је танго успешно прошао свој славни пут од докова Буенос Ајреса где је рођен, па преко ноћних клубова и париских дворана, наравно и дворова, да би, ето, стигао и до концертне сцене. Пошто се већ појавио и електронски танго јасно је да је танго спреман да са свима направи компромис и падне у загрљај свакоме од нас, а ко

танго једном заволи не испушта га целог живота.

Пјацоли свака част, али свака част и Вама и Вашем оркестру па нас упознајте са осталим члановима оркестра.

– Не инсистирамо на томе, али сви смо школовани музичари. Колега који свира виолину, **Јован Богосављевић**, стварно је јако «школован» и признат уметник али и професор на Музичкој академији у Нишу. **Љубинко Лазић** је и контрабасиста Београдске филхармоније. **Богдан Пејић**, дипломирани гитариста и за акустичну и за електричну гитару, и, на крају, **Ивана Николић** и пијаниста и вокал, јер је завршила два одсека Музичке академије: клавиј и вокални, иначе приватно и моја супруга што је још један доказ да је танго и игра и љубав.

А шести члан Вашег оркестра, она мини-хармоника, како се зове?

– Зове се бандонеон. То вам је једна чудновата кутија која је настала средином деветнаестог века да би се користила у протестантским црквама у Немачкој где није било оргуља. Велики број немачких емиграната пренео га је крајем 19. века у Буенос Ајрес и тамо је постао нераскидиви део сваког танго оркестра. Дакле, ја сам дипломирани музичар за класичну хармонику, а самоуча за бандонеон.

Свираете за младе, а да ли сте наступали пред «мало» старијим пензионерима?

– Наравно! Један од наших најлепших наступа био је у Дому за стара лица на Бежанијској коси. Та љубав док су нас слушали и права страст неких који су играли било је нешто најлепше за нас који смо пре тога доживели и пуно похвала и пуно аплауза, али тај доживљај је, чини ми се, ипак изнад свега што смо доживели.

Бора Ољачић

СТАРЕЊЕ: КАКО ГА УСПОРИТИ, КАД ГА ВЕЋ НЕ МОЖЕМО ЗАУСТАВИТИ

Бициклом у договечност

Продужити живот, сачувавши му младост, био је одувек најлепши сан човечанства. Историја је пуна прича о људима који су на разне начине покушавали да нађу «еликсир младости». Али, нажалост, старење је неизбежно и највише што се може учинити јесте – да се начином живота овај процес успори.

Мада се знаци старења не јављају одмах по почетку тог процеса у организму, нити он тече истоветно код свих људи истих животних доба, старење углавном почиње између тридесете и четрдесете године; видни знаци старења почињу да се примећују

између педесете и шездесете, а крајем шездесетих година може се код многих особа већ говорити о старости.

Артеросклероза је један од првих знакова старења; зато се и каже да је човек онолико стар колико су му стари крвни судови. Затим се уочава смањена покретљивост, а онда се знаци старења почну примећивати на кожи – постаје рапава, сува и на изложеним местима истањена, а под истањеном кожом полеђине шаке и горње стране стопала виде се јаче истакнуте проширене вене. Око очију и усана, на челу и врату јављају се боре, на полеђини шака и на лицу избијају

мало-помало тамне мрље, које су већ добро изражен знак старења (старачка пигментација). Коса почиње да седи и да се проређује. Мишићи омлитаве, постају слабији и теже покретљиви, поготово код особа које се и иначе мало крећу. Кости губе калцијум, постају крте и лако се ломе, а преломи тешко зарашћују. Зглобови почињу да се деформишу, постају чворновати и квргави, услед чега је ход отежан. У неким случајевима зглобови окоштавају, нарочито на кичми која постаје укочена, искривљена и савијена напред, па се особе погуре...

Услед сасушивања појединих органа и смањења њиховог обима (атрофија), код неких особа се смањује и висина. Број можданих и других нервних ћелија смањује се, а не обнавља, а мозак више није у стању да схвата и решава проблеме као раније. Старе особе, које се добро сећају доживљаја из детињства, тешко се или никако не сећају онога што је недавно било.

На плућима, нарочито код пушача, показују се знаци

проширења са хроничним бронхитисом и упорним кашљем. Органи за варење не функционишу уредно. Апетит и читав метаболизам је поремећен. Код жена слабе функције полних жлезда и јављају се разне тегобе (климактеријум). Процес старења захвата и поједина чула, нарочито чуло вида и чуло слуха. Са свим овим и другим променама, које старење доноси са собом, улази се полако али сигурно у доба старости.

Мада се овај нормалан биолошки процес не може избећи ни зауставити, може се успорити. Ако се почне, кажу, још док је беба у утроби мајке: храна којом се трудница храни и околина у којој живи утичу на здравље њеног плода. У здравом детињству ствара се отпорност према болести и основ за дубоку старост. Наслеђе је такође важно: у неким породицама појава дуговечности чешћа је него у другим, преноси се хромозомима потомству. А и начином живота у зрелости може се доста учинити. Алкохолна пића,

Сиромашни стогодишњаци

Подаци о стогодишњацима крију и једну занимљивост: многи од њих живели су на ивици сиромаштва. Од 83 париска стогодишњака, пописана 1886, најстарији (116 година) је био један просјак, па једна веома сиромашна жена (112 година). У Атини је 1884. године у азил за старе био смештен човек за кога се поуздано знало да има 120 година, а који нигде ништа није имао. Разуме се, из тога не бисмо смели закључити да је сиромаштво предуслов за дуг живот, али ни преко те чињенице не би требало олако прећи. Она бар указује да ни обиље само по себи није гаранција за дуговечност.

која постепено дегенеришу мозак, јетру, желуцац, бубреге и остала племенита ткива, треба избегавати. На те важне и осетљиве органе слично делује и пушење.

Сан је такође веома важан: док је деци неопходно 9-10 сати, одраслима је потребно 7-8 часова свекодневног сна, мада је неким довољно и краће: сан треба да траје онолико колико је потребно организму да се одмори и окрепи. Сексуални односи су потреба сваке здраве особе у доба полне зрелости, а и ту, као и у читавом животу, треба имати умереност. Као и у здравој и лакој храни, с мало масти а више беланчевина, витамина и довољно минералних соли. И спорт: пешачење, планинарење, пливање, трчање...

Још је стари грчки лекар **Хипократ** онима који желе да буду увек здрави и да доживе дубоку старост прописао кратак рецепт: «Рад, храна, пиће, сан и љубав – све помало».

А кад старост већ дође, треба јој се прилагодити: уз редовне контроле здравља, рад и кретање неопходни су нарочито старијим особама. Организам без кретања зарђа као напуштено старо гвожђе. Уколико не могу да нешто раде, старији треба бар обавезно да шетају – требало

Црна чоколада и бундева

Истраживања су дала зелено светло за коришћење црне чоколаде као помоћног средства за постизање дуговечности. Наиме, црна чоколада обилује супстанцама које имају антиоксидантно дејство и штите кардиоваскуларни систем.

Разно семење такође је добар извор витамина. Само једна шака семенки бундеве дневно, на пример, побољшава концентрацију, мотивацију и пажњу која попушта с годинама.

од важних предуслова да се доживи ведрост и крепка старост је и бављење телесним вежбама без такмичења, без замора, претеривања и уз контролу лекара: пливањем, бициклизмом, планинарењем... Од користи може бити и рад у башти, гајење цвећа или поврћа, рад око пчела или живине... Правилна исхрана, уз уредно пражњење црева (чему помаже храна са доста целулозе, црни хлеб, поврће и воће, док старији Французи једном недељно обавезно узимају и средство за чишћење) и уредан живот, рано легање и рано устајање –

Користан рад у башти

би без журбе свакога дана препешачити од пет до 10 километара, најбоље ујутро, после доручка, и предвече, пре спавања или вечере. Један

све то допринеће да се одржи свежина и очувају животне способности, па да се мирно ужива у седој зрелости.

Весна Анастасијевић

Страх погубан по срце

Најновија истраживања, са Универзитета Јужне Калифорније, потврдила су да изражени осећај страха и стална брижност умногоне повећавају ризик од срчаног удара. Наиме, стручњаци су, проучавајући податке 735 припадника «јачег пола», открили повезаност између анксиозног поремећаја и болести срца, а што је овај поремећај дуже трајао, то је ризик био већи; особе с најтежим поремећајем имале су за 40 одсто већу шансу за срчани удар.

Ипак, анксиозност је излечива, па се препоручује терапија особама које пате од напада панике, социјалне фобије или их пак непрестано тиште бриге.

Пси «њуше» пад шећера

Извештаји по којима неки пси могу да «нањуше» ране знакова пада нивоа шећера у крви подстакли су ирске научнике на истраживање да ли је псећи њух довољно софистициран за праћење нивоа шећера у крви код њихових власника који имају дијабетес. Резултати које су објавили у обимној студији сугеришу да је после два месеца тренинга могуће постићи да пси у 90 одсто случајева откривају опасно снижавање нивоа шећера у крви, 45 минута пре него што до њега дође, а што је бољи резултат од сензора за глукозу који се, такође, користи у ову сврху.

Хоби за бољу концентрацију

Научници са универзитета Харвард дошли су до резултата да хоби побољшава концентрацију и помаже у мисаоном процесу. Наиме, људи који се баве неким хобијем осећају се боље и имају више самопоуздања, а кад се «унесу у хоби» изгубе осећај за време и улазе у оно што се назива «текуће стање». А управо то повећава ниво концентрације за обављање и неких других, мањих задатака.

Опрез у близини аеродрома

Осим што је бука са аеродрома иритирајућа, резултати недавног истраживања Универзитета у Глазгову показали су да је живот близу аеродрома и нездрав: гласна бука подиже крвни притисак код особе која спава, а тако повећани притисак може да доведе до можданог и срчаног удара и отказивања бубрега.

Истраживање је спроведено у оквиру планова за ширење међународних ваздушних лука.

Тест за рак плућа

Амерички научници су осмислили тест који показује јединствене хемијске промене у даху оболелих од рака плућа. Сензор, величине новчића, јефтин је и једноставан за коришћење.

– Концепт «гасног отиска» за рак плућа није нов, али зато тест јесте. Могао би да донесе праву револуцију у откривању карцинома и спасе многе животе – каже др **Петер Мацоре**.

Стручњаци иначе већ годинама знају да се код оболелих од рака плућа састав издахнутог ваздуха мења због појаве испарених органских супстанци, али се то досад мерило сложеним и скупим уређајима. С америчким сензором то се мења. На њему се налази 36 тачака различитих боја које реагују према врсти супстанци из даха с којима долазе у додир. Научници су «проверили» тест на 122 пацијента с различитим плућним болестима, укључујући и 49 с раком плућа, као и на 21 здравој особи. Тест је успешно открио болест код три од четири испитаника, што је веома значајно јер је рак плућа болест која се често открива прилично касно.

БАУК РЕФОРМИ ШИРИ СЕ ЕВРОПСКОМ УНИЈОМ

Болна одрицања

Упркос протестима, Грчка мења пензијски систем, Кипрани рекордери у пензионерском сиромаштву, док се британски фондови прерачунавају

Није лако, али је неопходно, поручио је средином фебруара грчки премијер противницима реформе пензијског система, која је била повод за два велика штрајка готово свих синдиката у земљи. Влада, реизабрана прошлог септембра, реформу овог сектора је одредила за један од својих приоритета, после уверљивих доказа да ће се систем урушити најкасније за 15 година, ако се нешто не буде предузело одмах.

Али, кад се на нешто навикне, тешко се одрећи. Док је премијер **Караманлис** ово изговарао, поред Парламента су марширале колоне демонстраната. Њима ништа нису значили подаци да би књиговодствени дефицит у пензијским фондовима могао да нарасте чак на 400 милијарди евра, што је двоструки износ бруто националног производа. Држава тим фондовима дугује милијарду и по евра, али то ће, обећао је Караманлис, бити плаћено током ове године.

Дужи рад

Проблеме грчког пензијског система на овом месту је у децембру детаљно описао наш дописник са лица места. Подсећамо само да је главни проблем многобројност и расцепканост пензијских фондова – има их чак 155 главних, помоћних и здравствених, и то ће бити на главном удару реформе. Оволики број подразумева исто тако многобројну бирократију, високе трошкове и лоше услуге. Циљ је да се ово мноштво смањи на пет до шест главних фондова, који би били рационалнији и ефикаснији.

Оно што будуће пензионере у Грчкој највише жуља није

међутим број фондова и њихова реорганизација, већ промена услова за пензионисање. Убудуће, право на пензију стицаће се тек са навршених 65 година за мушкарце и 60 за жене. За многе професије, које су досад могле да престану да раде знатно раније, то је укидање тих привилегија и, наравно, нико их се не одриче без отпора.

Део грчког проблема је иначе сличан оном са којим се суочавају и друге западне економије. То је демографија: рапидно старење становништва подразумева пораст броја издржаваних лица и додатно оптерећивање државног буџета. У овом случају, прорачуни су да би се у року од 40 година за пензије, уместо садашњих око 15 милијарди евра из буџета (који укупно износи

55 милијарди), издвајало двоструко више: са 12,5 одсто БНП-а, то би скочило на чак 25 одсто.

Нема се дакле куд, ма колико болело. А колико ће да заболи владу, која у парламенту има само једног посланика преко неопходног минимума за опстанак, тек ће се видети...

Седи и сироти

Недавно објављени извештај ЕУ о социјалној ситуацији показао је да ни у овој заједници, која је углавном друштво просперитетних земаља, пензионерима не цветају руже.

Најугроженији су пензионери на Кипру. Око 53 одсто кипарских жена и 47 одсто мушкараца који су у пензији, на ивици су сиромаштва.

Једина земља која је донекле близу по овим

суморним показатељима је Ирска, где је овом ризику изложено 36 одсто жена и 30 одсто мушкараца старијих од 65 година, дакле у пензионерском добу. Трећа је Велика Британија, где је у оваквом положају 29 одсто жена и 24 одсто мушкараца.

Најмање изражен проблем пензионерског сиромаштва – а сиромаштво се мери европским стандардима, што значи да из наше перспективе може да изгледа и као богатство – имају они који живе у Луксембургу и Холандији, али, изненађујуће, и пензионери Мађарске, Пољске и Чешке.

Чињеница о већем постотку угрожених пензионерки у свакој од земаља последица је њихове дискриминације током радног века, када су по правилу, чак и у друштвима

Лондон: Све дуже уживање пензија

која се диче постигнућима у области једнакости полова, за исте послове плаћене мање од колега мушкараца.

Цена дуговечности

У Великој Британији, тамошњим пензијским фондовима стигло је једно необично упозорење, из канцеларије главног државног чиновника који надгледа овај сектор, «пензионер регулатора». Он је предочио да фондови треба да буду «много реалнији» у проценама дуговечности њихових клијената.

По његовој оцени, многи пензијски фондови полазе од погрешних претпоставки колико дуго ће живети они који су код њих штедели за пензионерске дане, и да због тога могу да буду у проблемима.

«Пензиони регулатор» наине полази од рачуна да ће просечан пензионер који пензионерски стаж започиње са 65 година, у просеку живети до своје 89. – и сходно томе толико дуго очекивати пензију.

Ова калкулација полази од приметних помака у дуговечности евидентираних последњих деценија. Само пре 20 година, просечан пензионерски стаж је био 15 година за мушкарце и 19 година за жене. Статистички завод Британије недавно је међутим изнео податке по којима они који данас имају 65 година имају изгледа да живе још 21 годину, дакле до своје 86, односно 88. за жене. Ова граница би до 2040. реално могла да буде померена до поменутих 89 година, што треба да буде водилца за калкулације пензијских фондова.

Свака додатна година живота пензионера подразумева да на његовом пензијском рачуну треба да буде између три и четири одсто више пара, што значи да и уплате за срећну – и по свему судећи дуговечнију – старост, морају да буду сразмерно веће.

Милан Бекин

Приватне пензије обавезне и у Румунији

Сви запослени Румуни узраста од 18 до 35 година, убудуће ће морати део пензијског доприноса да издвајају за обавезне приватне пензије: током јануара требало је да одаберу један од 14 приватних фондова који су добили дозволе за рад у новоуведеном тзв. другом стубу пензијског система, да би он надаље управљао са аутоматски издвојених два одсто њихових средстава из доприноса за државне пензије.

Увођење обавезних приватних пензија званичници Румуније су пропратили тврдњом да је тиме «приватни сектор задао велики ударац патерналистичкој држави, преузимањем дела одговорности за социјална питања».

Очекује се да ће око три милиона запослених бити корисници приватних фондова. Још око 1,5 милиона радника старости од 35 до 45 година такође могу да се определе за систем приватних пензија уколико то желе.

Стогодишњаци овисници о видео игрице

Зависност од видео игрица не бира године: пензионери једног британског дома, чак и они старији од сто година, више се не могу одвојити од игрица на нинтендовој конзоли!

Управница дома пожалила се да имају проблема јер пензионере једноставно не могу да одвоје од игрица, а стари узвраћају да су им видео игрице забаван начин краћења времена, додатно zgodан јер у њему могу да учествују чак и они који су тешко покретни.

Становници овог дома раније су се бавили вртларством, играњем карата или решавањем укрштених речи, али сада је све то пало у заборав. Игрице су заокупиле сву њихову пажњу, а и помогле су им да се зближе са унуцима. Управа нема куд: обећала је да ће им организовати и такмичење да би се могли надметати међусобно у новооткривеној страсти.

Лажни слепац 43 године

Тек пошто су га карабињери затекли како без дозволе вози комби, откривено је да је 72-годишњи Италијан П. З. из Ла Специје пуне 43 године варао државу да је слеп!

Овај Италијан, како је пренео Фонет, добио је 1965. посао телефонисте у социјалном осигурању, на месту резервисаном за слепо, а од 1977. се води као стопостотни слепац; као такав је и пензионисан 1991. откад прима 800 евра пензије.

Оваква појава није ретка у Италији: само у току једне године, на пример, одузето је 6.000 пензија лажних инвалида.

С ногу на један – удисај

Након што је први бар са кисеоником отворен у Торонту 1996. године, ова врста ресторана у којима гости, који су уморни и под стресом, удишу кисеоник да би им се вратила виталност, постала је све популарнија, посебно у Француској.

Док се у обичном ваздуху налази око 21 проценат кисеоника, гостима се у оваквим баровима нуди да инхалирају 95 одсто овог елемента. Кисеоник, који потиче из генератора, преноси се у боце у којима се налазе коктели есенцијалних уља у обојеној води. Гост инхалира ту мешавину и чека најмање 10 минута да би почела реакција.

И тако, убудуће би уместо позива «хајдемо у бар на пиће» могло да се каже «хајдемо у бар на кисеоник». Наравно, могуће је да се обоје конзумира – и пиће и кисеоник. Само, било би пожељно да се крене са кисеоником јер уколико «повуче» на пиће, гост можда неће ни знати због чега је још дошао у бар.

М. И.

ЉУБОВИЈА И МАЛИ ЗВОРНИК

Кренула «Хуманост на терену»

У Азбуковици и Рађевини, али и суседној општини Мали Зворник, осетно се повећава број старачких домаћинстава јер млади који одлазе на студије ретко се враћају у овај крај, а и они који се опредељују за занатлије такође одлазе у веће центре, најчешће у Лозницу, Ваљево и Шабац и у тим градовима настављају да живе.

Зато су Центри за социјални рад у Љубовији и суседном Малом Зворнику организовали акцију «Хуманост на терену» с

циљем да геронто домаћице помажу старачка домаћинства у одржавању чистоће станова, набавци основних животних намирница, лекова, припремању оброка, мерењу крвног притиска, али и нивоа шећера у крви.

Ову акцију, која је наишла на пуну подршку у Љубовији и Малом Зворнику, заједнички спроводе Центри за социјални рад, организације Црвеног крста, школе и месне заједнице. У Малом Зворнику, где је обухваћено 18 старачких домаћинстава, средства од 10.000 евра обезбедили су Влада Норвешке и буџет општине.

Драгица Станковић, начелник за општу управу и друштвене делатности и координатор акције «Хуманост на терену», истиче да им је циљ што више старачких домаћинстава којима ће пружати услуге.

Геронто домаћице помоћ пружају два пута недељно и ангажоване су у просеку по четири сата, а са њима су неговатељице. На тим пословима ангажоване су особе са евиденције Националне службе запошљавања. У Малом Зворнику набавили су полован путнички аутомобил, па геронто домаћицама и неговатељицама није тешко да оду у сеоска домаћинства. Набављена је и најпотребнија медицинска опрема.

Слично је и у Љубовији. Центар за социјални рад Љубовија спроводи од 28. јануара акцију «Помоћ у кући» у оквиру јавних радова од интереса за републику којом је обухваћено 20 домаћинстава.

– Акција је одмах прихваћена, мада је у почетку код неких домаћинстава било отпора из бојазни да те услуге треба платити. Организовали смо обуку за пет геронто домаћица, мада морам рећи да је било тешко наћи вољне за ову обуку – истиче **Верица Милутиновић**, директор Центра за социјални рад Љубовија.

Миливоје Грујић (85), правник у пензији, и његова супруга **Румена Грујић**, бивша главна сестра Дома здравља Љубовија, одушевљени су овом акцијом:

– Геронто домаћица нам долази пет пута недељно и морам истаћи да је та помоћ драгоцене. Лепо је што нас посећују да се, ето, макар испричамо – вели **Миливоје Грујић**.

Миодраг Неговановић

Верица Милутиновић

ЧАЧАК

Три дома пензионера

На подручју општине Чачак живи око 26.000 пензионера. У општинску организацију – Удружења пензионера учлањено је пет хиљада, а у Савез инвалида рада нешто мање од хиљаду.

– Општинску организацију чини 39 месних организација. Поред централног Дома пензионера у Чачку, домови постоје у Љубићу и Прељини, сви са салама за састанке и бифеима. Домови послују као привредне организације и подлежу свим обавезама држави – каже **Милорад Марић**, председник Удружења пензионера и Окружног одбора за срез Моравички (општине Чачак, Горњи Милановац, Лучани и Ивањица).

Удружење брине о набавци, пре свега, огрева и намирница по повољнијим ценама, организује дружење и излете, а најугроженијима пружа помоћ према могућностима, најчешће у набавци лекова.

Удружење има и Посмртни фонд у који је учлањено 4.500 пензионера. Месечна чланарина је од 120 до 1.200 динара, а у случају смрти исплаћује се од 2.800 до 20.000 динара.

У Дому пензионера у Чачку постоји библиотека са великим фондом књига, мушки и женски фризер и ординација за медицинско особље које једном недељно долази због мерења притиска и давање савета око употребе лекова и исхране.

Б. Миловановић

Загревање пред Дан жена

ВЛАДИЧИН ХАН

Помоћ најугроженијима

Министарство за економију и регионални развој одобрило је 1.798.000 динара за угрожене, старе и немоћне у 11 месних заједница.

– Национална служба за запошљавање у Владичином Хану ангажоваће 12 незапослених лица који ће помагати најугроженијима. Свакодневно ће им одржавати хигијену станова, набављати кућне потрештине, плаћати дажбине, водити их код лекара, снабдевати огревом и обављати ситне поправке – изјавио је секретар Општинске организације Црвеног крста **Миладин Милошевић**.

Р. С.

НИШ

Дуплирано чланство

Градска организација инвалида рада у Нишу одржала је редовну четворогодишњу изборну скупштину, на којој је изузетно позитивно оцењен рад у протеклом периоду. Потврда за то је и поверење досадашњем руководству, на челу са председником Родољубом Петровићем. За његов поновни избор, на пример, од 37 месних организација изјаснило се чак 35!

– Извесно је да смо највише постигли у масовљењу наших редова. Данас имамо 4.856 чланова, а то је двоструко више него пре четири године када је ова екипа дошла на чело организације – каже председник Родољуб Петровић.

Најбројније су организације у Новом Селу, са 458, и у Месној канцеларији Црвена Звезда са 415 чланова.

У минулом периоду сваки други члан добио је скроман пакет помоћи, а активности организације биле су усмерене и на набавку огревног дрвета и угља, као и на организовање излета до историјских и туристичких места, што је изузетно популарно међу нишким инвалидима којима је то можда једна од ретких прилика да крену даље од свог града.

Делегати су такође једногласно одлучили да чланарина за 2008. годину износи 150 динара.

М. Илић

Равноправност полова

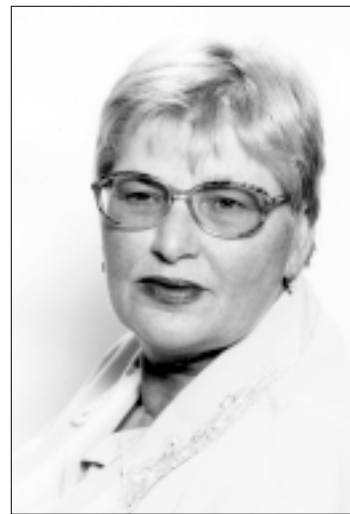
(Фото: Сава Завишић)

ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ

Награда и из Бугарске

Ведрог духа и увек спремна на шалу, пензионерка и песникиња **Вера Павић Антић** добила је за свој рад више признања и награда. Једна од најновијих је специјална награда за патриотску песму на осмом Међународном песничком фестивалу у Бугарској. До сада је објавила четири књиге, две поезије и две афоризама, а захваљујући њој књижевни клуб «Рудничка врела» из Горњег Милановца трећи је у Југоисточној Европи по свом раду и достигнућима.

Р. Станојковић

СРБИЈА

И пензионери – акцијашаи

Стални учесници у озелењавању

Министарство за заштиту животне средине покренуло је акцију «Милион стабала за Србију». Толико младица треба ове године да се засади на око две хиљаде хектара, поврх површина чије пошумљавање је већ планирало Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства.

Као и раније, и пензионери ће учествовати у озелењавању, претежно у месним заједницама где станују.

Акција «Милион стабала за Србију» представљена је у Севернобанатском округу у присуству министра за заштиту животне средине Саше Драгина.

С. З.

НАШИ СУГРАЂАНИ

Бода «Ајкула» – из Бегеја

Слободан Вујин (73), зачетник спорта на води у Кикинди, граду без реке, такмичарску каријеру започео у Зрењанину

Кикинда је град без реке, али је прославила 55-годишњицу клуба за спортове на води. Међу оснивачима пливачког и ватерполо клуба који је почео под називом «Раднички», награђен је и **Слободан Вујин (73)**, пензионисани дипломирани економиста. Он је 35 година био такмичар, тренер и функционер кикиндског клуба, члан председништва Пливачког савеза Војводине, ватерполо судија и делегат. **Бода**, како му тепају од малена, започео је такмичарску каријеру у «Пролетеру» у Зрењанину где се привремено обрела његова породица из родне му Кикинде. У граду на Бегеју добио је надимак Бода „Ајкула“.

– Увек сам се декларисао као Зрењанинац јер ми се чини да су ме људи тамо много више волели и уважавали, иако сам Кикинди, и у спорту и у друштвеном животу, дао више него Зрењанину – прича данас Бода.

Томе је ваљда допринело и то што је матурирао у Другој зрењанинској гимназији, а везују га и друге лепе успомене за тај град, где је представио и прву од две књиге љубавне поезије. Трећа књига биће посвећена

Слободан Бода Вујин сада и некада као ватерполиста

анегдотама о пливачима и ватерполистима. Радни наслов је «Са ивице базена».

– Биће то сећање на људе који су тренирали у «бањи», напуштеном глинокопу и

базену поред њега, касније на вештачком језеру у центру града, а потом у покривеним и отвореним базенима центра «Језеро». Кикинђани су имали и неколико пливачких рекордера у ондашњој великој Југославији и државних репрезентативаца – указује Вујин, напомињући да је кикиндски ватерполо клуб дуго био у Другој лиги, а 1980. године ушао у Прву Б савезну лигу.

У тим успесима велики је удео и Боду «Ајкуле».

Данас виталност одржава негујући воћњак, виноград и башту код породичне викендице. У Удружењу пензионера општине Кикинда члан је Извршног одбора, а председник Месне организације пензионера у МЗ «Браћа Лаковић». И сада заплеше као некада, када је то чинио као студент на београдским културним игранкама.

Његов спортски колега др **Ашику Виталис**, некадашњи ватерполиста зрењанинског «Пролетера» и београдског «Партизана», савезни судија и делегат и дугогодишњи председник Ватерполо савеза Војводине, написао је књигу о Слободану Боди Вујину.

Саво Завишић

ЦРВЕНИ КРСТ НИША ДОБИТНИК НАЈВИШЕГ ПРИЗНАЊА

Десетинама генерација уз народ

Један од добитника највишег градског признања Ниша, награде «11. јануар», за 2008. годину јесте Градска организација Црвеног крста. Ова организација слави 130 година од оснивања, јер је настала 19. јануара 1878. године, само осам дана после ослобођења Ниша од Турака. Иницијатор оснивања био је доктор **Владан Ђорђевић**, а непосредни оснивач **Коста Павловић**, начелник нишког округа

За свих 130 година постојања организација је увек била уз свој народ и са народом, а на њеном челу били су највиђенији грађани Ниша, истакнути национални борци, интелектуалци, свештеници, трговци, бројни добротвори. И данас, каже секретар Градске организације Црвеног крста у Нишу **Стојан Прокоповић**, Црвени крст остварује своје хуманитарне циљеве и задатке, помажући сиромашне и болесне,

ангажујући волонтере. Многобројни су курсеви прве помоћи, брига о деци без родитеља, дељење социјалне помоћи, брига о старима, обезбеђење лекова и друго.

Више хиљада деце летовало је у одмаралиштима у Дивљани, Куршумлијској Бањи и Каштел Лукшићу, а Народна кухиња хранила је у једном тренутку 3.500 Нишлија.

М. Илић

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Сат судњег дана

Направили га научници да се страхоте Другог рата не понове, а ови што отаџ тобож спречавају зла, где зло заседну – нећеду ни отићи до судњег дана

Не знам, чедо моје, да ли си икад чула да имаде један сат којим се мери колико је човечанству преостало времена до смака света! Није то, љуби те баба, сат Оног одозго који све види и све зна. Тај сат су направили још пре 50 година у оној далекој земљи која све више и више, већ годинама, оће да буде Бог, а још више батина, на овој нашој планети Земљи!

«Сат судњег дана» направили су научници у Чикагу 1947. године. Није то била никаква наука, него више као опомена после оног Другог рата, када је изгинуло много људи због идеја једног

умоболника, да се слично не понавља! Тада су казаљке намештене на седам минута до дванаест, али су их, током година, кад год би наишла нека криза у свету, померали који минут горе или доле, као у оној дечјој игри топло – хладно.

Тестирање атомских бомби, ракетна криза на Куби, трка у наоружању, споразуми великих о смањењу оружја, севернокорејске нуклеарне пробе, наводна ирачка средства за масовно уништење... били су, уз још неке, разлози што су те казаљке померане 18 пута у пола века. Сада је, по њином сату, пет до 12. А

они и даље проричу због чега би сад могло доћи до смака света – дал` због глобалног загревања, застрашујућих технолошких достигнућа, или генетских истраживања?!

Е, сад, види како они спречавају смак света! Ето, на пример, то са Ираком. Белосветски «спасиоци» кренули бомбама и ракетлама да траже оружје за масовно уништење по некадашњој Месопотамији, препуној археолошких и културних богатстава. То оружје нису нашли, културно благо их баш и не занима толико, али су њихови плаћеници и даље тамо, граде утврђења, утерују демократију, а све гледе како да из те земље, пребогате нафтом, отму то црно благо.

Нећеду ни отићи пре смака света, јер тамо бране своје интересе. Као што нису отишли из чудовишта на Косову које зову бондстил – тврђаве из које контролишу и подстичу сва зла која се нашем народу и нашој Србији дешавају последњих година. Па и ово од неки дан што се десило, подршка Албанцима да у нашој држави прогласе неку своју!

Није да они њих вољу – далеко од тога! Па зар нису они светски борци и полицајци, и судије за све што се зове тероризам. Ономад су, сећам се, у свом крилу одњихали **Бин Ладена** и његове следбенике, научили их, наоружали, а сад их бива траже по белом свету! А своје поданике уче да терористи вребају из сваког ћошка, да бомба може бити постављена на сваком месту, да је сваки пролазник можда бомбаш

самоубица, да није безбедан ни авион, ни биоскоп, ни пословна зграда, ни школа, ни улица! Господари страха вољу да плаше све, па и свој народ.

Е, то је, видиш чедо моје, већ опасност за свет, бар онакав какав смо од старине упамтили, ди се сваки народ бавио својим послом, и бранио од других по праву и Бога и људи. Сад права и даље има, али нема правде. И силе је напретек!

Није мене, чедо, страх од загревања планете Земље, што се топе глечери, ни што по Тихом океану плоче у круг две депоније пластичног ђубрета – источна и западна, које на окупу држе вртлози подводних струја. Нит ме брига што је то смеће по површини двоструко веће од Америке, и што је та водена депонија тежа од 100 милиона тона.

О томе, и другим глобалним опасностима због бушења озонског омотача, због електронског отпада, због ђубрета које се не може распасти ни за милион година, распредаће еколози на велика звона ускоро, на светски дан планете Земље.

Све ми се чини, дете моје, да то «глобално» користе кад оћеду да сви буду криви, да распореде одговорност за нешто лоше на друге који често «ни лук јели, ни лук мирисали»! По томе би чак и Србија могла да буде бар делимично крива за то смеће што плива по Пацифику! Далеко им пуста кућа!

Унука Ика

ФИЛОЗОФИ ОПШТЕ ПРАКСЕ

На Балкану ништа ново

Ја никад ништа нисам купио у «Меркатору» али не из политичких и сличних разлога, већ кад сам сазнао да смо опет ми били фини па им дали наше најлепше плацеве по Београду и Чачку, а они нашем «Центромаркету» уместо траженог плаца кисели шипак. Ипак, мало сам се колебао због познате беле технике «Горење», али и ту сам дефинитивно раскинуо са Јанезима кад сам видео да су њихови производи најскупљи на нашем тржишту, а ту скоро лично сам то проверио и у једном од најскупљих градова света – Лондону. И тамо је «Горење» међу најскупљима, а сигурно није најбоље. Према томе, најновије пакости малих Словенаца, Костариканаца или Беришанаца из Албаније ништа ме не чуде јер ми одавно имамо страшну али истиниту пословицу: Потурица гори од Турчина. Зато ме и не чуди Кондолиза јер давно су прошла времена Мартина Лутера Кинга, а дошла њена и њој сличних. Да, ни крањске кобасице никад нисам волео баш као ни наше српске јер су прве масне, а друге жилаве. Али Блед и Бохињ и даље волим, али нећу плакати што ће ми те две дивоте заменити две наше: Златибор и Копаоник. Иста лепота, а иста и скупаћа.

Борос

Зар мора «на парче»

Предао сам за пензију пре неколико месеци, мислећи да имам комплетну документацију потребну за пензионисање. Није ме разуверила ни службеница на шалтеру када сам то предавао. Примила је, погледала и ништа није рекла. Прошло је неколико недеља, кад, стиже обавештење из Фонда, али не оно које сам очекивао, већ да треба да допуним предмет још неким документима. Набавим, пошаљем, чекам решење... кад, опет обавештење, о још потребних папира. Опет мислим, следеће је поштар са пензијом, али не, опет допуна докумената. Пошаљем и то и опет чекам, али сад стварно више не знам шта ћу дочекати кад дође поштар.

Па се просто питам, а зато и пишем све ово – ако већ приликом предаје, на шалтеру, радник нема времена да провери да ли је документација комплетна, не постоји ли бар могућност да се, када се предмет узме у рад, одмах и установи шта све недостаје и о томе обавести странка како би могла све одмах да достави. Не знам зашто је «боље» да се, једно по једно, тражи свако парче папира, да се људи нервирају, а поступак одуговлачи у недоглед. Био бих захвалан да писмо објавите и да прочитају они који ту заиста нешто могу и да промене.

П. Митровић, Панчево

(Драган Руменчић)

Мали гест за лепши дан

Већ дуже посматрам сваки дан у продавницама и у превозу шта се дешава, па морам да напишем да можда опоменем све нас. Рецимо, ред на каси се отегао, трудница негде при крају, премешта се с ноге на ногу, једва већ стоји, гурка корпу ногом, а нико ни да се окрене да погледа, да понуди помоћ, а камоли да је пропусти преко реда. Исто и у аутобусу, сви се праве да је не виде. Или, дете плаче, нервозно је, мајка чека ред у пошти, рецимо, а једино што се евентуално може чути јесте негодовање «што је дете невоспитано». То да неко придржи колица мајци или јој помогне да их спусти или подигне уз степенице, не сећам се када сам видела последњи пут.

Највише ме погађа што имам утисак да се људи тако понашају углавном не зато што им није стало, што су невоспитани или некултурни, већ, много горе – једноставно не виде. Не примећују ништа око себе јер су сви у журби, окупирани сопственим бригама, у мислима на неком стотом месту... па више и не региструју да неко поред нас има тренутну муку коју би, уз нашу малу пажњу, лако решио. Знам да ником од нас у том превозу, или у редовима, није лако, али некад леп, мали гест, може да улепша туђ, али и наш дан.

М. Урошевић, Земун

ПИШИТЕ НАМ,

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

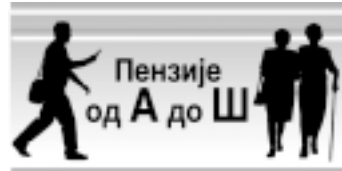
Адреса је Булевар уметности број 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на proffice@pioz.org.yu

Будимо солидарни

Стално читам «Глас осигураника» јер ми већ годинама стиже на кућну адресу. У последње време видим да се људи стално распитују како могу да и они добијају лист, да ли треба да се претплате или шта већ. Читам и ваше одговоре и јасно ми је да, због ограниченог тиража, не можете свима да изађете у сусрет. Зато сам и одлучио да вам предложим да можда и уведете неку претплату, макар симболичну, ако би то значило да више људи може да добија и чита лист, који заиста није лош. Очекујем још више интересантних написа за нас пензионере, јер ми углавном и не купујемо друге новине, тако да су ово једине из којих можемо да сазнамо нове и за нас важне ствари.

Поздрав,

С. Николић, Инђија

-Д-

Демографија

представља науку о становништву. Према ужем схватању, демографија обухвата анализе природног кретања (рађање и смртност становништва), механичког кретања (миграције становништва) и базичних структура становништва (старосна структура, структура становништва по полу, итд.). Шире схватање демографије је данас заступљеније, према којем она обухвата укупни развој становништва, под којим се подразумевају квалитативне карактеристике и бројност.

Добровољни пензијски фонд

формира се са циљем акумулирања пензијских доприноса које уплаћују обвезници уплата, ради повећања вредности имовине фонда. Овај пензијски фонд нема својство правног лица и њиме управља друштво за управљање добровољним пензијским фондом, у складу са Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима. Имовина добровољног пензијског фонда је својина чланова фонда (сразмерно њиховом уделу у имовини фонда), одвојена је од имовине друштва за управљање добровољним пензијским фондом и води се на рачуну код кастоди банке.

Добровољно пензијско и инвалидско осигурање

представља облик штедње и додатни извор пензије (пензијске надокнаде) за појединце који партиципирају у оквиру овог система осигурања. Овај систем представља допуну обавезном систему пензијско-инвалидског осигурања. Добровољно пензијско и инвалидско осигурање заинтересовани субјекат закључује својом вољом. Држава не намеће овај облик штедње, али може да га подстиче (нарочито пореским олакшицама).

(Извор: «Речник појмова из пензијског осигурања», аутора др Јелене Кочовић и др Татјане Ракоњац-Антић)

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА

ПРИЈАВА И ОДЈАВА НА ОСИГУРАЊЕ ОСНИВАЧА ИЛИ ЧЛАНА ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

Оснивачи, односно чланови привредног друштва, ако нису осигурани по неком другом основу, обавезни су да се пријаве на пензијско – инвалидско осигурање у филијали Републичког фонда ПИО према седишту привредног друштва. За то је потребно је да доставе следеће:

– решење о упису (оснивању) привредног друштва у регистар привредних субјеката издато од Агенције за привредне регистре (АПР).

Поступак регистрације код АПР покреће се подношењем регистрационе пријаве на прописаном обрасцу који садржи податке који се региструју. Уз пријаву се подноси потребна документација (обавештење о појединостима потребним за подношење пријаве могу се добити у Агенцији као и на њеном веб-сајту), као и доказ о уплати накнаде за регистрацију једне или више промена које се траже регистрационом пријавом.

Вреди напоменути да је законским одредбама забрањена регистрација новог привредног друштва под именом које већ постоји у Регистру или под именом које може бити заменљиво или доводити у забуну о привредном друштву или о његовој делатности.

– порески – идентификациони број (ПИБ – добија се у Пореској управи)

– копију личне карте

– радну књижица

– уговор о раду односно заснивању радног односа

Напомена: Ако је предузеће основано пре 1. 1. 2005. године, регистрацију привредних субјеката са статусом правних лица (привредна друштва) обављали су надлежни трговински судови. У том случају потребно је:

– решење трговинског суда о оснивању

– потврда о разврставању делатности (добија се у Заводу за статистику)

– ПИБ

– лична карта

– радна књижица

Оснивач може да се одјави на основу следећих доказа:

– решења АПР о отварању поступка ликвидације или стечаја над привредним субјектом (друштвом) из Регистра

– решења АПР о брисању привредног субјекта (привредног друштва) из Регистра привредних субјеката

– решења АПР о иступању лица као оснивача привредног друштва, односно – ако је оснивач и директор привредног друштва са овлашћењима заступања, решење о брисању овлашћења директора или лица овлашћеног за заступање

– пријаве на осигурање по заснивању (новог) радног односа.

УВЕЋАЊЕ ЗА БОРЦЕ

Иконија Мишић – Драговац: Отишла сам у пензију 1989. године, решењем ми је укупном стажу признат и борачки стаж у трајању 1 година, 1 месец и 20 дана, па ме интересује да ли имам права на примање веће пензије за 30% како стоји у решењу у односу на пензионере пољопривреднике.

Одговор: Према решењу које сте приложили, види се да је Вама као учеснику рата од 1944. године увећана пензија у старту за припадајућих 30%. То значи да Вам је правилно одређена пензија која се до данас редовно усклађивала и исплаћивала. Из ових разлога немате право на нова и додатна увећања од 30%, јер сте то већ остварили.

ВИ ПИТАТЕ «ГЛАС ОСИГУРАНИКА» ОДГОВАРА

**Весна Вићентијевић,
Сектор за односе са јавношћу**

СТАЖ ДОВОЉАН УСЛОВ

Гордана Б. – Мајданпек: На евиденцији Националне службе за запошљавање налазим се од 1. 1. 2007. године, када сам имала 33 године радног стажа и 2 месеца и 54 године живота.

Ове године, 1. октобра, имаћу 35 година радног стажа и 56 година живота. Занима ме када ћу испунити услов за старосну пензију, с обзиром на измене закона од 1. 1. 2008?

Одговор: Промене закона у смислу подизања старосне границе од 1. 1. 2008. године не односе се на Вас. Ви имате довољно година живота – више од 53, да бисте, када навршите 35 година стажа осигурања – радног стажа, испунили услов за старосну пензију. Препоручујемо да у међувремену проверите уплату доприноса за претходни стаж од 33 године јер за пензионисање се признаје само време за које је плаћен допринос.

РАД НА ДВА МЕСТА

Јован Петровић – Књажевац: У 1974. години радио сам два месеца истовремено у две основне школе. За та два месеца признат ми је пуни радни стаж у обе школе и уплаћено пензијско осигурање и сви доприноси. Интересује ме како ће то да се обрачуна за пензију (два или четири месеца) и да ли ће сав новац који сам примио као обе

плате ући у основицу за пензију?

Одговор: Време рада од два месеца никако није могуће претворити у четири месеца рада. У овим случајевима сабирају се сати рада и укупна зарада па се сведе на пуно радно време тако што се изнађе вредност сата и то се множи бројем сати за пуно радно време.

ПЕНЗИЈЕ ИЗ ТРИ ДРЖАВЕ

Боривоје Поповић – Лозница: Држављанин сам Републике Србије и ту живим, а право на старосну пензију стекао сам пре две године, са укупним стажом од 40 година, 6 месеци и 28 дана, оствариваним у Републици Српској, Хрватској и Србији.

Пошто ми је последње запослење било у Републици Српској, филијала Фонда ПИО Бијељина донела је, марта 2007, решење о старосној пензији само за стаж који сам остварио у бившој БиХ и Републици Српској. Пошто већ две године чекам пензију за

стаж који сам остварио у Србији и Хрватској (укупно више од 27 година), занима ме чија је обавеза да донесе решење о пензији и за тај пензијски стаж.

Одговор: Орган социјалног осигурања у Бијељини је, када је донео решење о сразмерној пензији према стажу у БиХ, требало да покрене по службеној дужности поступак за регулисање Ваше пензије у Републици Србији и Хрватској. У Републици Србији је надлежна филијала ПИО код које сте последњи пут радили у Србији. Проверите да ли је овај поступак покренут из Бијељине.

Први «Божур» купио краљ Петар Први

Београдске госпође основале су 1899. године патриотско хуманитарно Друштво «Књегиња Љубица» да би помогле српске цркве и манастире у Старој Србији и Македонији

Пошто је завршила Вишу женску школу у Београду и постављена за «класну» учитељицу и наставницу математике, **Милка Вуловић**, рођена Остружанка (1853), покренула је иницијативу и окупила београдске госпође да би помогле црквама и манастирима у Старој Србији и Македонији, крајевима који су још били под турском влашћу.

У потребу оснивања патриотског и хуманог друштва била је још уверенија после путовања на Косово са још четири питомице: стигле су само до Феризовића, данашњег Урошевца, јер су српски национални повереници успели да је убеди да се врати пошто су сазнали да Турци хоће да је убију. Радећи као болничарка за време српско-турског рата (1876), прележала је велике богиње, али ни то је није обесхрабрило у намери да оствари своју идеју.

Коначно, Друштво београдских госпођа «Књегиња Љубица» основано је 30. јануара 1899. године, а Милка Вуловић била је на његовом челу пуних 30 година, где ју је и затекла смрт. Сахрањена је у Штимљу, далеко од своје породице, поред цркве Св. Ар-

Одбор госпођа Друштва Књегиња Љубица из Београда

ханђела Михаила, задужбине Друштва.

Београдске госпође, које су уложиле велики труд и сазидале Дом у Катанићевој 21 где су сваког 21. новембра, за Аранђеловдан, својим гостима у свечаној сали служиле слатко и кафу, много су учиниле у хуманитарном раду. Због друштвене и политичке ситуације у земљи, све до 1912. године рад Друштва одвијао се тајно – преписку са српским митрополитима, владикама, свештеницима и учитељима, и све што је као помоћ одлазило у Стару Србију и Македонију, преносили су људи који су уживали највеће поверење. А та помоћ није била мала. Само у периоду од 1899. до 1903. године Друштво «Књегиња Љубица» послало је разноврсну помоћ у 132 цркве и манастире. Помоћ је била упућена Српској епархији, Рашко-Призренској, Велешкој, Битољској, Охридској и Струмичкој.

За време Балканских ратова чланице Друштва су радиле као управнице и добровољне болничарке негујући рањенике, а 1910. године покренуле су календар «Српска црква»

о обичајима и животу српског народа. Да би обезбедиле средства, 1911. године установиле су продају «Косовског божура» о Видовдану, манифестацију која је постала трајна и коју је одобрило Министарство просвете. Први «Божур» купио је краљ **Петар I Карађорђевић**.

Друштво је 1914. године у Штимљу саградило спомен цркву посвећену осветницима Косова која је за време Првог светског рата била разрушена, али је на Видован 1923. обновљена и осветљена. Унутрашњост цркве осликана је ликовима владарске лозе Немањића и украшена иконама које су радили најпознатији

Милка Вуловић оснивач Друштва

сликари, међу којима и **Урош Предић**.

У Урошевцу и Штимљу 1920. отворена су складишта за ратну сирочад. На мање од стотину метара од цркве, Друштво је изградило 1924. «Дом милосрђа» за ратну сирочад која су ишла у основну школу. Када је добијена помоћ од «Американске мисије» и Министарства социјалне политике, школској деци подељено је по пет метара штофа за хаљине и платно за кецеље, а исто су добиле и наставнице као и чиновничке породице које су у рату остале без очева.

«Дом милосрђа» је ускоро постао културно-просветни центар у коме је велики број деце завршио основну школу али и у коме су се обучавале девојке и младе жене у вођењу домаћинства. По завршетку школовања, већину питомаца Друштво је слало на даље школовање у Српско привредно друштво «Привредник».

На културном пољу Друштво је рад углавном заснивало на активностима госпођица које су организовале многе изложбе, најчешће у Официрском дому у Београду, у згради у којој се данас налази Студентски културни центар. На апел руског пуковника **Александровића** (1929) да жене Југославије подигну глас против прогона руске православне цркве од стране болшевика, госпође и госпођице «Друштва Књегиња Љубица» су, на конференцији одржаној у сали Црвеног крста, донеле резолуцију којом се осуђује прогон цркве у Русији и позива на «очување вере која је корен у хришћанском моралу».

Спомен-црква на Делиграду, задужбина Друштва

Глас разума

Маните се масних лажи. Уништиће вас холестерол.

Кад год треба да одиграмо историјску улогу падне завеса.

Глас разума се код нас чује као одјек.

Радивоје Јевтић Јенки

Немају душу

Није за гледање али не бисмо смели да жмуримо.

Колико су душа купили, а опет је немају.

Нема ту шта да се прича, али они никако да ућуте.

Милица Чулић

Куповна моћ

Алкохол лечи тугу, али од претеране радости страда јетра.

Мој брак је идеалан јер се са женом лако сложим. Кад она хоће.

Ако се све грешке плаћају, ми имамо велику куповну моћ.

Горан Докна

Главом кроз зид

Идем главом кроз зид, па ко издржи.

И за шамар треба имати образ.

Понудио сам душу на тендер. Очекујем ђаволски потез.

Раде Ђерговић

(Х)уморне мисли

Мало сутра је наш најдужи дан. Траје од циче зиме до куковог лета.

Пошто нам је историја тесна, хрлимо право у легенду.

Транзиција је неухватљив појам. Све тече, ништа се не мења!

Не прилазите прозору! Може да пукне видик.

Витомир Теофиловић

Молим за реч

Књига је некада била најбољи друг. У транзицији је, ваљда, најбољи господин.

Дуг је зао друг. Срећом, махери су измислили кредит и лизинг.

Министри делују беспомоћно. Сваки има по 10 помоћника.

Шта ће нама тријумфална капија. Нама је најслађе да улазимо на мала врата.

И власт и опозиција су за промене. Мало, мало, па промене телохранитеље.

Дејан Патаковић

РЕКЛИ СУ О...

ЖЕНИ

(мудрости које путују интернетом)

Жена је рај за очи, пакао за душу и чистилиште за џеп.

Кад угледа жену, мушкарац постане ловац. Кад улови жену, мушкарац постане плен.

Ако Вас жена побеђује у тенису, промените спорт. Ако Вас жена побеђује у боксу, промените жену.

Бог је створио човека јер му је било досадно. Жену је створио јер је човеку било досадно.

Сада: жене досађују мушкарцима, мушкарци женама, а сви заједно Богу.

Наравоученије: када ти је досадно ређај пасијанс.

Преко огласа је тражио жену. Стотине људи се јавило са молбом: узмите моју!

Ако муж жени отвара врата од кола, или су му нова кола или му је нова жена.

Зашто се језици зову «матерњи»? Зато јер очеви ретко долазе до речи!

Жене имају проблем за свако решење!

ВОДОРАВНО: 1. Древна посуда за држање кајмака и сира, **8.** Граматички назив за сугласник који је сличан самогласнику, **14.** Ситан плућни мехурић (мн.), **15.** Попис имена, именик, **16.** Спуштање нивоа морске површине, **17.** Шеснаесто и двадесетшесто слово азбуке, **19.** Назив за Американаца у жаргону, **20.** Место у Србији, код Беле Паланке, **21.** Врста слаткиша, **23.** Засек, урез, **24.** Име француске глумице Жирардо, **25.** Беда, оскудица, **27.** Складиште, **29.** Место на Дрини, **31.** Изразити представник неке врсте, **34.** Општи назив за дивљу животињу, **35.** Река у Војводини, **36.** Име књижевника Матавуља, **37.** Ранија фабрика и ливница из Старе Пазове, **39.** Далматинска узречица, **40.** Једноћелијска праживотиња, **41.** Личност из источњачке бајке, **43.** Уништавање тровањем, **45.** Занимања, **46.** Пробирач.

УСПРАВНО: 1. Сестра од мужа, **2.** Острво у Данској, **3.** Летовалиште у Црној Гори, **4.** Врста биљке, тектонија, **5.** Француски књижевник и новинар, Клод, **6.** Улица (скр.), **7.** Хрватски сликар-наивац, Иван, **8.** Хемијски симбол силицијума, **9.** Град на Криму, **10.** Без дара говора, негласан, **11.** Стручњак за давање анестезије, **12.** Река у Пољској, **13.** Врста прозирне растегљиве тканине, **18.** Посипати хлором ради дезинфекције, **21.** Живљење, **22.** Песма Алексе Шантића, **25.** Биљна течност, **26.** Коњски покривач, **28.** Дуг и досадан говор, **29.** Узлет, узлажење, **30.** Врста fine тканине, **32.** Земљишни поседи, **33.** Летовалиште у Истри, **36.** Пепељаста, **38.** Легенда, **40.** Врста већих спортских саоница, **42.** Аутомобилска ознака Ниша, **44.** Радна заједница (скр).

Радојица Јовичић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14							15					
16						17	18	19				
20					21		22		23			
24				25				26				
		27	28									
29	30									31	32	33
34					35				36			
37				38		39		40				
41					42		43	44				
45							46					

Решење из прошлог броја

ВОДОРАВНО: пратиља, разлаз, Ренан, рп, плата, онамо, мрс, аков, кора, псовати, р. лат, мртвило, АШ, ер, старање, ара, т, постола, став, Иран, ини, Клара, јатак, чј, Ратат, емират, амонити.